

Why Sukkot? סוכות עם לוח מה

לעין ידינו יצחק לבי בן יהושע משה ז"ל

In memory of our dear friend, longtime shiur member, Judd Magilnick z"l

(1) ידמיה כג:כט

הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי בְּאֵשׁ נְאֻם־ה' וּכְפֹטִישׁ יַפְצִץ סֶלַע:

Is not My word like as fire? Says Hashem; and like a hammer that breaks the rock in pieces?

(2) ויקרא כג, מב-מג

מִבַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִת תֵּשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים כָּל־יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת:

מִגַּלְמֵעוֹן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

You shall dwell in booths for seven days; every resident of Israel shall dwell in the booths.

In order that your generations shall know that I caused the children of Israel to dwell in Sukkot as I took them out of the land of Egypt, I am Hashem your God.

- a) What is the meaning of "I caused...to dwell in Sukkot/booths"?
- b) If Sukkot is a commemoration of the exodus, why is it in the fall?

(3) ספרא אמור פרשה יב

לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר סוּכּוֹת מִמֶּשׁ הַיּוֹם,

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר בַּסֻּכּוֹת עֲנִי כְבוֹד הַיּוֹם

- c) What is the kernel of this dispute?

(4) שמות כג:טז

וְחַג הַקִּצְוִיר בְּפֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה

וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפֹךְ אֶת־מַעֲשֵׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה:

...and a harvest festival when your first-fruits are ripened, those which you plant in the field

And a gathering festival at the end of the year, as you gather your produce from the field

(5) שמות יב:לז

וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס סֶפְתָּה בְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלְפֵי רַגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף:

- d) Why would a city in Egypt have a Semitic name? And why would it be called סוכות?

(6) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה יד

סוּכּוֹתָה. סוּכּוֹת מִמֶּשׁ הַיּוֹם דְּכֹתִיב וַיַּעֲקֵב נִסְעָה סוּכּוֹתָה דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

וְחַכְמֵי אֹמְרִים אֵין סוּכּוֹת אֵלָא מִקּוּם שְׁנָאֵר וַיִּסְעוּ מִסוּכּוֹת וַיַּחֲנוּ בְּאֵיתָם מַה אֵיתָם מִקּוּם אֵף סוּכּוֹת מִקּוּם.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֵין סוּכּוֹת אֵלָא עֲנִי כְבוֹד

(7) מדרש שכל טוב

ל... ר' אליעזר דאמר סוכות ממש עשו להם במקום חנייתם לסוף תק"כ מיל, דכתיב הושבתי את בני ישראל

כדרך מלכים היושבים בסוכות, ולא כדרך עבדים שבורחין בהחבא.

- e) The Sukkah here is presented as a royal abode

(8) שמות יג:כב

כ וַיִּסְעוּ מִסֻּכּוֹת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: כג וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בַּעֲמֹד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וּלְלֵילָה בַּעֲמֹד אֵשׁ

לְהַאֲדִיר לָהֶם לְלַכֵּת יוֹמָם וּלְלֵילָה: כד לַאֲיֹמֵי עַמּוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לְלֵילָה לִפְנֵי הָעָם:

- f) The Cloud that protected בני" first appears as they leave סוכות ...

ויעקב נסע סֶפְתָה ויבֵן לוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֶפְתָה עַל־בֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם סֶפְתָה:

- g) Yaakov named a place (as he did numerous others – אל-בית – אל) after the booths that he built

10) רשב"ם ויקרא כג, מג

למען ידעו דורותיכם [וגו'] - פשוטו כדברי האומרים במסכת סוכה סוכה ממש. וזה טעמו של דבר. חג הסוכות תעשה לך באוסף מגדך ומיקבך באוסףך את תבואת הארץ ובתיכם מלאים כל טוב דגן ותירוש ויצהר, למען תזכרו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל במדבר ארבעים שנה בלא ישוב ובלא נחלה, ומתוך כך נתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתיכם מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וכסדר הזה נמצא בפרשת עקב תשמעון וזכרת את כל הדרך אשר הוליך יי אלהיך זה ארבעים שנה וגו' ואביך את המן וגו'. ולמה אני מצוה לך לעשות זאת? כי יי אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' [ואכלת ושבעת וגו'] ודם לבבך ושכחת את יי וגו' ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את יי אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. ולכן יוצאים מבתיים מלאים כל טוב בזמן אסיפה ויושבין בסוכות לזכרון שלא היה להם נחלה במדבר ולא בתים לשתב. ומפני הטעם הזה קבע הק' את חג הסוכות בזמן אסיפת גורן ויקב, לבלתי רום לבבם על בתיים מלאים כל טוב פן יאמרו ידעו עשו לנו את החיל הזה:

- h) Rashbam sides with the position that the Sukkot were "real booths"; in order for us to remember ה' in our good fortune

11) רמב"ן ויקרא כג, מג

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד, לשון רש"י. והוא הנכון בעיני על דרך הפשט, כי צוה שידעו הדורות את כל מעשי ה' הגדול אשר עשה עמם להפליא ששכן אותם בענני כבוד וסוכה, כענין שנאמר וברא ה' על כל מן הדר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונחה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה וסוכה תהיה לצל יומם מחרב וגו', ומפני שכבר פירש שענין ה' עליהם יומם ועמוד האש בלילה, אמר סתם כי בסוכות הושבתי, שעשיתי להם ענני כבודי סכות להגן עליהם. והנה צוה בתחילת ימות החמה בזכרון יציאת מצרים בחדשו ובמועדו, וצוה בזכרון הנס הקיים הנעשה להם כל ימי עמידתם במדבר בתחלת ימות הגשמים. ועל דעת האומר סכות ממש עשו להם, החלו לעשותן בתחילת החורף מפני הקור כמנהג המחנות, ולכן צוה בהן בזמן הזה. והזכרון, שידעו ויזכרו שהיו במדבר לא באו בבית ועיר מושב לא מצאו ארבעים שנה, והשם היה עמם לא חסרו דבר:

- i) Ramban sides with the position that the Sukkot were "clouds of glory"; God commanded that we make booths at the "other end" of the year from Pesach; but he argues on behalf of "real booths": they were built at the beginning of the winter to protect from the elements

12) פירושו ר' יהודה החסיד ויקרא כג:מג

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - בהוציא אותם מארץ מצרים. זכור אני שמ"א פי' לנו כי בסוכות בשנת הארבעים נאמר פסוק זה כשחנו בערבות מואב והיו חונוים בסוכות ומכבשים כרכים וה' צוה במדבר סיני ונתנית טעם כתב משה בשנת מ'. מה שצוה סוכות בעבור שהיה דעת הק' להושיב אתכם בסוכות ולכבוש לכם כרכים, ושנת מ' קרויה בטוב בהוציא אותם מארץ מצרים, וראייה מסיחון ועוגו כתיב אשר הבה משה ובני ישראל בעצתם מארץ מצרים. ולא היה כ"א בשנת מ'.

- j) R. Yehudah haChasid suggests that the booths were used by the soldiers as temporary shelter while fighting and that God commanded us to build Sukkot when we would go to battle

13) תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק ד [דף נד טור א]

אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים אמר רבי אחא זכר ליריחו

14) מדרש תנחומא (בובר) פרשת אמור סימן כז

ד' א' ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. זש"ה אז ירננו כל עצי יער וגו' (תהלים צו יב), במי הכתוב מדבר, בישראל ובאומות העולם, שהקב"ה דן אותם ביום הכפורים, אלו ואלו נכנסין [לדין] ואין אנו יודעין מי נוצח, למה הדבר [דומה], לשני בני אדם נכנסין לדין לפני המלך, ולא היה אדם יודע מה ביניהן, אלא המלך בלבד, דגן [המלך] ולא היו הבריות יודעות מי נוצח לחבירו, אלא מי שהוא יוצא ואגין בידו, הכל יודעים שהוא נוצח, כך ישראל ואומות העולם נכנסין לדין ביום הכפורים, ואין הבריות יודעות מי נוצח, אמר הקב"ה טלו לולביכם בידכם, כדי שידעו הכל שאתם זוכים בדין, לכך אמר דוד אז ירננו וגו', (אימת) כי באלשפוט הארץ. [אימת] ביום הכפורים. מה ישראל עושין, ממתנינים לו עוד ד' ימים, כדי שידעו הכל שישראל זכו, לכך נאמר ולקחתם [לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו'].

- k) Sukkot rituals (לוכל, הושענות) presented in Midrashic literature with a military motif..

15) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד ב

תנו רבנן: מה ראתה אסתר שזימנה את המן? רבי אליעזר אומר: פחים טמנה לו, שנאמר יהי שלחנם לפניכם לפח,

רבי יהושע אומר: מבית אביה למדה, שנאמר אם רעב שונאך האכלהו לחם וגו',

רבי מאיר אומר: כדי שלא יטול עצה וימרוד,

רבי יהודה אומר: כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית,

רבי נחמיה אומר: כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן הרחמים.

רבי יוסי אומר: כדי שיהא מצוי לה בכל עת.

רבי שמעון בן מנסיא אומר: אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס.

רבי יהושע בן קרחה אומר: אסביר לו פנים כדי שיהרג הוא והיא.

רבן גמליאל אומר: מלך הפכפכן היה.

אמר רבן גמליאל: עדיין צריכין אנו למודעי. דתניא, רבי אליעזר המודעי אומר: קנאתו במלך, קנאתו בשרים,

רבה אמר: לפני שבר גאון,

אביי ורבה דאמרי תרויהו: בחמס אשית את משתייהם וגו',

אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו, אמר ליה: כמהן חזיא אסתר ועבדא הכי? - אמר ליה: ככולהו תנאי וככולהו אמוראי.

¹ lance